

NIKDY  
SE  
NEVZDÁME!



NÁRODNÍ  
MUZEUM

2

PROCHÁZKA  
PO MÍSTECH  
PAMĚTI

  
1942

# Lokace

Praha 8

## Anotace

Procházka po Praze 8 zájemce provede po místech, kde bydleli nejbližší spolupracovníci parašutistů výsadku Anthropoid. Lidé, kteří Janu Kubišovi a Josefu Gabčíkovi i dalším parašutistům poskytli zázemí pro přípravu útoku a bez kterých by nebylo možné zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha úspěšně zlikvidovat. Jedno ze zastavení se pak nachází na místě samotného útoku.

## Osobnosti

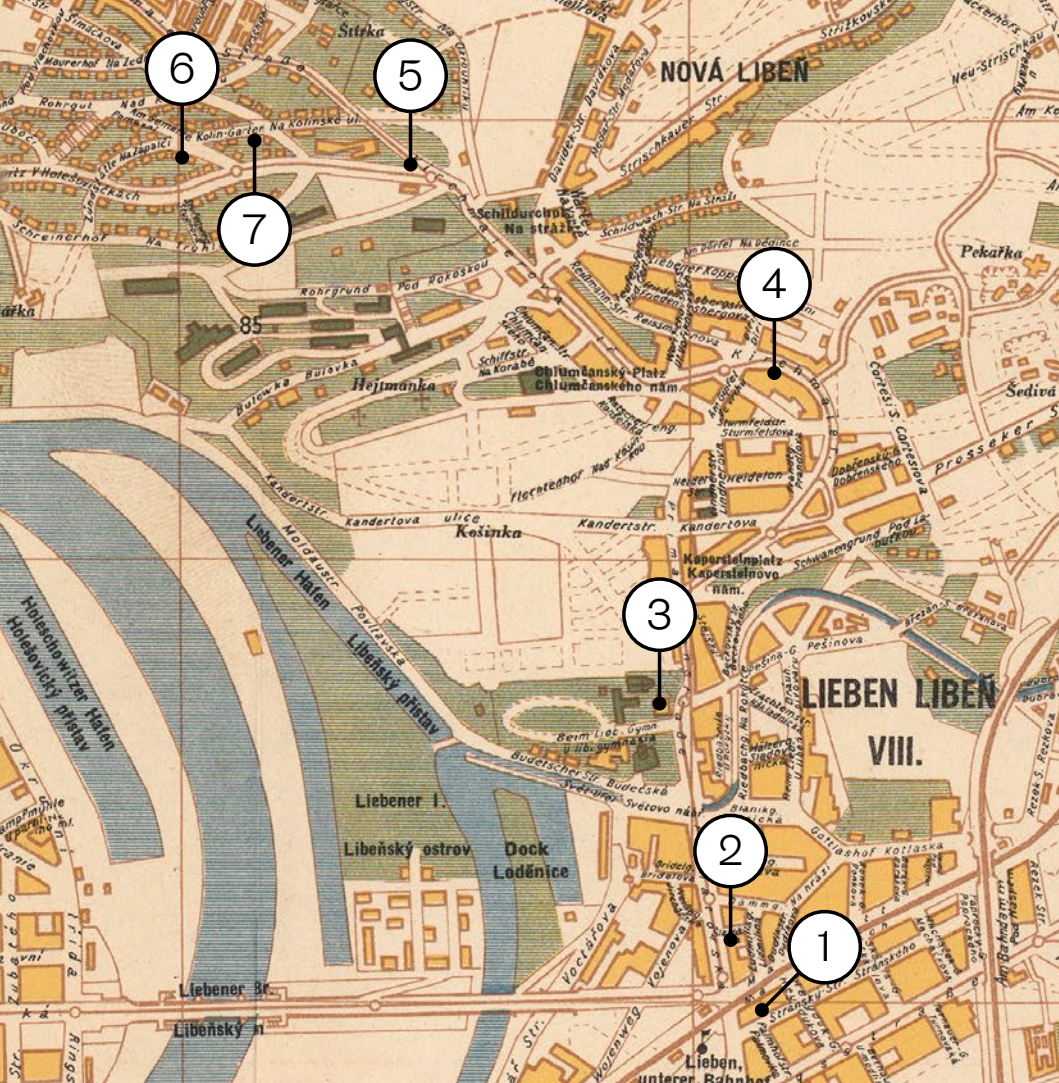
Adamová Cecílie / Bondyová Lydie / Brauner František / Čermáková Žofie /  
Douša Karel / Gabčík Josef / Klein Johannes / Kubiš Jan /  
Moravec Vlastimil Aťa / Novák Václav / Novák Václav / Nováková Anna /  
Nováková Jindřiška / Nováková Marie / Nováková Miroslava /  
Rožková Anežka / Ryšavá Ludmila / Ryšavý Josef / Smrž Václav /  
Vosmík Bohumil / Vosmíková Anna

## Zdroje

PADEVĚT, J., Kronika protektorátu. Academia. Praha, 2021.

PADEVĚT, J., ŠMEJKAL, P., Anthropoid. Academia. Praha, 2016.

ŠMEJKAL, P., Protektorátem po stopách parašutistů; Vojáci – odbojáři – památníky. Academia. Praha, 2016.



Mapa Prahy z roku 1941, Národní muzeum, H8-2645 / © Národní muzeum / Všechna práva vyhrazena

# 1

**Novákových 351/3 (Stránského)**

**Stránský-Štrabe**

- Manželé Václav a Marie Novákoví poskytli svůj byt v tomto domě jako útočiště parašutistům. Během jara 1942 zde několikrát přespávali i Jan Kubiš a Josef Gabčík. V osudný den se po útoku na zastupujícího říšského protektora právě do bytu Novákových přišel ukrýt Jan Kubiš. Marie Nováková ho ošetřila a poskytla mu čisté oblečení a její dcera Jindřiška se vydala odvézt kolo, které po útěku z místa útoku odložil nedaleko.
- Původní dům byl kvůli stavbě metra zbourán, a pam. deska je tak umístěna na vedlejším domě.

# 2

**Zenklova 286/26 (Primátorská)**

**Primatorenstraße**

- Jan Kubiš odjel z místa útoku na kole, které zanechal u prodejny Baťa, a ukryl se v bytě rodiny Novákových. Kolo zde později vyzvedla Jindřiška Nováková, aby ho odvezla do úkrytu. Cestou ji zastavily Cecilie Adamová a Žofie Čermáková s otázkou, proč veze zakrvácené kolo. Obě ženy na celý incident upozornily vyšetřovatele gestapa, kteří následně do Petschkova paláce převezli mladé dívky z okolí. Jindřiška byla mezi zadrženými, ale ženy ji buď nepoznaly, nebo ji gestapo neprozradily. Celá rodina Novákových byla ale na začátku července zatčena a odvezena do koncentračního tábora Mauthausen, kde byli 24. října 1942 všichni popraveni. Čtrnáctiletá Jindřiška byla nejmladší ze všech popravených pomocníků parašutistů.

# 3

**Zenklova 2/37 (Primátorská)**

**Primatorenstraße**

- Zraněný Jan Kubiš se při útěku z místa útoku u libeňské sokolovny lehce srazil s Anežkou Rožkovou. Anežka si všimla jeho zakrvácené tváře a poté, co slyšela výzvu gestapa, se přihlásila jako svědek na policejním komisařství v Libni, odkud ji odvezli do Petschkova paláce na výslech. Gestapo ji posléze využilo k identifikaci těla Jana Kubiše. Za svoje svědectví a pomoc při vyšetřování obdržela Anežka finanční odměnu 150 000 korun.

## 4

**Zenklova 291/113 (Reismannova)**

**Reismannstraße**

- V domě na rohu ulice žili manželé Bohumil a Anna Vosmíkoví. Řezník Bohumil pomáhal zásobovat parašutisty a podílel se na ukrývání zbraní a finanční a materiální podpoře osob žijících v protektorátu v ilegalitě. Obyvatelé protektorátu měli nárok na určité množství přidělových lístků, které bylo možné směnít za základní potraviny a později i za oblečení. Kuchařka „Vaříme z přidělu“, ale i protektorátní bankovky, doklady a další věci z každodenního života v protektorátu čekají na návštěvníky ve výstavě NIKDY SE NEVZDÁME! v Historické budově Národního muzea.
- Celá rodina Vosmíkových byla popravena 24. června 1942 na Kobylišké střešnici v Praze.

## 5

**V Holešovičkách, zatáčka mezi Zenklovou a Kirchmaierovou**

**Klein-Holleschowitz, Hirschmaierstraße**

- 27. května 1942 dopoledne sem na kolech přijeli Jan Kubiš a Josef Gabčík. Po půl jedenácté se objevil černý mercedes Reinharda Heydricha s poznávací značkou SS-3, na který parašutisté zaútočili. Josefu Gabčíkovi selhala zbraň, ale bomba vržená Janem Kubišem pod pravým zadním kolem explodovala a způsobila zastupujícímu říšskému protektorovi zranění. Heydrichův řidič Johannes Klein se vydal pronásledovat prchajícího Josefa Gabčíka do ulice Na Zápalčí, Jan Kubiš se na kole vydal směrem do Libně.
- Na místě původní zatáčky byla vybudována mimoúrovňová křižovatka, a z místa se tak zachovala pouze trafostanice.
- V roce 2009 zde byl odhalen památník tvořený devítimetrovým ocelovým sloupem. Tvar trojbokého hranolu symbolicky odkazuje ke klínu československé vlajky. Na vrcholu podstavce se tyčí tři postavy s roztaženými pažemi, které symbolizují československé parašutisty a příslušníka domácího odboje, bez kterého by úspěšné provedení operace nebylo myslitelné.

# 6

**Valčíkova 1153/22 (Na Zápalcí)**

**Zündstätte**

→ V domě v řeznictví Františka Braunera se při útěku po útoku pokusil před pronásledovatelem Johannesem Kleinem ukrýt parašutista Josef Gabčík. V domnění, že má řeznictví zadní východ na dvorek, zaběhl dovnitř. Provozovna ovšem žádný zadní východ neměla a majitel František Brauner navíc na Gabčíkovu přítomnost upozornil Heydrichova řidiče Kleina. Gabčíkovi se ale podařilo Kleina postřelit do nohy a uprchnout směrem k Vltavě.

# 7

**Gabčíkova 1224/4 + 1236/21 (Kolínská)**

**Holin-Garten**

→ V domě bydleli manželé Ryšaví, kteří pomáhali parašutistům operujícím v protektorátu. Gestapem byli na konci června zatčeni a 24. října 1942 pak byli Josef a Ludmila Ryšaví popraveni v koncentračním táboře v Mauthausenu. Na domě je umístěna pamětní deska, která manžele Ryšavé připomíná.

→ Ve stejné ulici se nacházela trafika Karla Douši, který byl jako jeden ze svědků celého útoku gestapem vyslechnut již 27. května odpoledne. Po boji v kryptě byl rovněž jedním z lidí, kteří identifikovali těla padlých parašutistů.

## K návštěvě dále doporučujeme:

8

### Žernosecká, Kobylická střelnice

→ Vojenská střelnice zde byla založena už v 19. století. Za první republiky tu kromě armády cvičily i různé spolky, například Sokol. Po okupaci Česko-Slovenska v březnu 1939 sem začala chodit cvičit střelbu německá armáda, četnictvo a protektorátní policie. V průběhu druhého stanného práva po útoku na Reinharda Heydricha nacisté v zadní části areálu zřídili vězení pro odsouzence a popravistiště. 19. června 1942 zde nacisté popravili předsedu vlády, armádního generála Aloise Eliáše. Objevte jeho životní příběh ve výstavě NIKDY SE NEVZDÁME! v Historické budově Národního muzea.

9

### Ďáblická 564/2a (Pražská)

### Pragergasse

→ Na tramvajové zastávce předal Vlastimil Moravec parašutistovi Josefu Gabčíkovi jízdní kolo Lydie Bondyové. Gabčík na něm v den útoku přijel do pražské Libně, kde s Janem Kubišem zaútočili na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

→ Ve fingoaném hrobě číslo 135 8 IV na Ďáblickém hřbitově ukrýval majitel pohřební služby Vojtěch Paur padákové postroje, lopatky, kombinézy a další parašutistický materiál.

→ Na Ďáblickém hřbitově jsou v hromadném hrobě pohřbeny ostatky parašutistů i jejich spolupracovníků, kteří nebyli deportováni do koncentračních táborů.